

Terapiahund for redde pasienter

Terapiahunden Barley har fast jobb ved Institutt for klinisk odontologi ved Universitetet i Tromsø (UiT) Norges arktiske universitet. Der hjelper han pasienter som er redde for tannbehandling. Nå er han også med på et forskningsprosjekt som har som mål å finne ut om effekten av terapiahund i tannklinikken kan måles.

Barley er en fjerdegenerasjon labradoodle av svensk-britisk avstamning, født i Skåne i Sverige. Utdannelsen som terapiahund har han

også tatt i Skåne, sammen med sin eier, førsteamanuensis Anne Margrete Gussgard ved Institutt for klinisk odontologi (IKO) i Tromsø. Hun har lang erfaring med hund, blant annet som tannlege i veterinærpraksis gjennom mange år, og som utdannet hundeeinstruktør. Etter mange år uten hund fant Gussgard ut at tiden var inne til å anskaffe hund igjen da hun var tilbake i Norge etter mange år i Canada, og det nærmet seg slutten av doktorgradsarbeidet hennes.

– Jeg ville gjerne ha en hund jeg kunne bruke til noe, ved siden av å ha glede av den som familiehund. Etter

å ha jobbet en del med pasienter som har tannbehandlingsangst kom jeg på tanken at denne kunnskapen kanskje kunne være noe å forfølge når jeg skulle anskaffe ny hund. Jeg fant da at en terapiahund kunne brukes i tannbehandlingssammenheng. Terapiahund er imidlertid ikke en beskyttet tittel, og det er flere steder som tilbyr opplæringstilbud for hund og eier. Jeg ønsket en både velegnet og en velutdannet hund, og brukte tid før jeg fant frem til typen labradoodle, en god oppdretter og et godt utdanningssted. Valget falt på Humlamadens rehabsenter i Skåne. Der

Barley legger seg i stolen sammen med pasienten, hvis pasienten vil. Pasienten i dette tilfellet er Tidendes redaktør, Ellen Beate Dyvi. Foto: Anne Margrete Gussgard.

Når den blå vesten er på, er Barley på jobb. Han hopper gjerne opp og legger seg i tannlegestolen, for å vise en som er redd at dette ikke er farlig. Og han gaper på kommando.

Barley har et godt vesen og et mildt uttrykk i øynene. Hundens tilstedeværelse bidrar ofte til at redde pasienter blir roligere.

Barley lar tannlegen bruke instrumenter og luft. For anledningen er tannlegen uten klinikkttøy, munnbind og hansker, men understreker at slik er det ikke til vanlig, bare ved en demonstrasjon som denne.

er Barley født og der ble det holdt terapihundutdanning i regi av Hundens Hus Sundsvall. Fem ganger reiste vi fra Tromsø til Sør-Sverige til samlinger i løpet av et år, og utallige timer ble brukt til trening i tannklinikken på IKO, før vi var ferdig utdannet i juni 2016, og fikk vårt diplom.

Sammen utgjør de et team, som altså er utdannet sammen, jobber sammen de timene i uken Barley er på jobb, og som også hvert annet år må testes for de får fornyet sertifiseringen som terapihund-team.

Forutsetningen for å kunne bruke Barley i tannklinikken er videre at det

tas hensyn, både til hygiene og til hundens sikkerhet. Det er mange potensielle farer for en hund på en tannklinik, sprøytespisser er et eksempel. Og det er mulig å legge til rette, både hva angår hygiene og sikkerhet. Det ligger omfattende risikoanalyser, både for hund og folk, bak virksomheten med terapihund

ved universitetet i Tromsø, blir vi forskret om. Barley er blant annet en hund som dusjer langt oftere enn de fleste andre hunder, og når han er på jobb bruker han sokker, antisklisokker for hund, fra USA, så han ikke skal skli på de glatte gulvene, og for at klørne hans ikke skal kunne skade noen.

Forskningsprosjekt for å finne ut om effekten kan måles

Anne Margrete Gussgard er tannlege med spesialisering innen periodonti, og med doktorgrad. Med sin akademiske tilnærming vil hun gjerne at det om mulig skal kunne dokumenteres at terapihundens tilstedeværelse i tannklinikken har en effekt.

Hypotesen er at å bruke spesialtrent hund kan ha positiv effekt på barn som er redde for tannlegen. Spørsmålet er om det kan måles, og eventuelt hvordan det er mulig å dokumentere.

For å finne ut om den eventuelle effekten er mulig å måle og dokumentere, pågår nå en pilotstudie som skal involvere 16 pasienter i alderen seks til tolv år. Disse deles i to grupper, der åtte av pasientene får møte terapihunden første gang de kommer til undersøkelse, men ikke andre gang. Den andre gruppen får ikke møte hunden første gang de kommer, men andre gang møter de hunden. Det tas spyttprøver av pasientene på venteværelset, før undersøkelse, og også etter undersøkelse. I spyttet kan en måle cortisolnivået, som indikerer graden av stress. Studien innebærer også andre fysiologiske målinger på pasienten samt spørreskjemaer til pasient og foresatte.

– I utgangspunktet var planen at den kliniske delen av pilotstudien skulle slutføres i løpet av 2018, men det kan hende det vil ta lengre tid. Pasientene som skal være med rekrutteres av pedodontist Eva Lindgren, TkNN, som sørger for at inklusjons- og eksklusjonskriteriene stemmer. Som alle tannleger vet er det slik at avtaler kanselleres, og det må settes opp nye timer. Dette fører til forsinkelser, og her hos oss er det mye som skal klaffe for å kunne sette opp en ny avtale. Både hunden og jeg samt pedodontisten som skal undersøke pasienten, skal være til stede på klinikken på et tidspunkt som passer både pasient og foresatte. I disse sammenhengene er min rolle utelukkende å være den som følger Barley, mens det er pedodontist Kerstin Carlstedt ved IKO, som gjør tannlegejobben.

Det er for øvrig mange som gjerne vil til undersøkelse og behandling ved Institutt for klinisk odontologi i Tromsø, hvor de har lest at de kan få hjelp av Barley. Akkurat nå er det pasienter i aldersgruppen seks til tolv år som prioriteres, slik at pilotstudien kan slutføres. Per 25. mai 2018 er fire pasienter ferdig registrert i studien, som ble godkjent av Regional etisk komité i juni 2017. I november 2017 var de klare til å rekruttere pasienter, og den første kom i januar 2018. Studien er registrert internasjonalt, i databasen ClinicalTrials.gov.

Jobben til Barley

Barleys arbeidstid er begrenset til tre dager i uken, og han skal helst ha en hviledag imellom. De dagene han er på

jobb hjelper han maksimalt to pasienter. Det er konsentrasjonskrevende å være terapihund, og Barley har mange oppgaver, som tilpasses pasientens behov og ønsker.

Barley er trent til å være på løftebordet ved siden av stolen, og til å ligge i behandlingsstolen. Han er også trent til å være demonstrasjonshund, som kan vise at stolen er ufarlig. I stolen gaper han på kommando, og han lar seg undersøke av tannlegen.

Hvis pasienten ønsker det, legger altså Barley seg i stolen sammen med ham eller henne, og ligger der under hele behandlingen. Barley kan også sitte eller ligge på et løftebord, med heve- og senkefunksjon, ved siden av pasienten som ligger i stolen, eller han kan ligge på teppet sitt i et hjørne av behandlingsrommet. Det er pasienten som velger hvor Barley skal være. Hensikten med at Barley er der er at pasienten skal bli beroliget.

Undertegnede har prøvd. Som hundeglad person kan jeg umiddelbart si at med Barley i fanget er det veldig hyggelig å være i tannlegestolen.

I dag er Barley fire år gammel. Han har jobbet siden han var to, og han har minst fire yrkesaktive år foran seg, kanskje seks eller mer. Alt avhenger imidlertid av at de årlige veterinærundersøkelsene viser at han har helse til å jobbe, og at han og Anne Margrete Gussgard sammen består testene som gir dem sertifisering som terapihundteam, hvert annet år.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi